

Forlig om budgettet for 2018 og overslagsårene 2019-2021 **- vækst, velfærd og udvikling i Randers Kommune**

Med forliget om budgettet for 2018-2021 er der i særlig grad sat fokus på økonomisk at prioritere skole-, børne-, og ældreområdet samt specialundervisningsområdet og familieområdet. Ligeledes er der prioriteret et løft til idrætsområdet og den fælles infrastruktur. Forligspartiernes primære fokus har i den forbindelse været;

- At give et løft til børneområdet via afsættelse af midler til tidlig indsats og anlægsmidler. Herudover at der afsættes midler til at fastholde serviceniveauet på skoleområdet via en tilbagerulning af de tidligere besluttede rammereduktioner på området, samtidigt med at der tilføres finansiering til indfasning af ændringer på specialundervisningsområdet og etablering af såkaldte mellemrumstilbud.
- At sikre støtte til ældre og udsatte borgere ved afsættelse af midler til imødegåelse af et underskud på ældreområdet samt varige bevillinger til såvel veteranstrategi, hjemløseindsats og et nyt tilbud til udfordrede unge. Hertil kommer midler til fastholdelse af intentionerne bag det igangværende arbejde med etablering af et nyt aktivitetshus i Dronningborg til borgere med handicap samt afsættelse af 20 mio. kr. til nedskrivning af familieafdelingens gæld og midler til fastholdelse af afdelingens sagsbehandlingsbudget i 2018.
- At skabe endnu bedre rammer for et aktivt og attraktivt kultur-, idræts- og foreningsliv ved afsættelse af flere midler til Egnsteateret, Randers Regnskov, Kulturhusvisionen samt både bredde- og eliteidrætten.
- Og at give et løft til vores fælles infrastruktur med afsættelse af midler til forskønnelse af midtbyen, støjafskærmning ved motorvejen samt midler til cykelstier og færdiggørelse af Skovvangsvej ved Assentoft. Samtidigt prioriteres den digitale infrastruktur med afsættelse af midler til en bredbåndsfond, der kan være med til at skabe forudsætningerne for god bredbånd- og mobildækning på tværs af hele kommunen.

Udover prioriteringen af serviceområderne lægger forligspartierne vægt på, at sikre grundlaget for det videre arbejde med realisering af det ambitiøse byudviklingsprojekt Byen til Vandet. Et projekt der skal markere Randers som en endnu mere attraktiv by – med nye enestående områder til boliger, byliv, oplevelser og aktiviteter helt tæt på naturen ved både fjorden og Gudenåen og i tæt sammenhæng med bymidten og den gamle atmosfærefyldte middelalderby. Forligspartierne ser i særlig grad frem til i starten af det nye år at tage stilling til en etapeplan for realiseringen, hvor Busterminalområdet og de nære havnearealer forventes at blive et konkret næste skridt i realiseringen af Byen til Vandet.

Ambitionerne i projektet Byen til Vandet og løftet på prioriterede serviceområder skal ses i sammenhæng med, at Randers Kommune er inde i en god udvikling. Der er gang i byggeriet af nye boliger, virksomhederne oplever fremgang og beskæftigelsen er stigende. Samtidigt er de økonomiske rammer for landets kommuner dog fortsat stramme og giver ikke mulighed for større udvidelser af den offentlige service. Forligspartierne lægger dog også vægt på, at der skal være rum til at igangsætte initiativer, der kan styrke videre udvikling og vækst.

Erhvervsudviklingen skal fortsat understøttes med en aktiv, smidig og opsøgende erhvervsservice, hvor der tænkes i helheder, og hvor myndighedsbehandling og erhvervsfremme understøtter hinanden. Ved tilførsel af yderligere midler til kommunens plan- og byggesagsområde, har forligspartierne her i særlig grad prioriteret, at kommunen som myndighed pga. af et stigende antal byggesager ikke bliver en forsinkende flaskehals, ligesom det er prioriteret at afsætte midler, der skal være med til at skabe øget bosætning i kommunen.

Med en yderligere nedsættelse af dækningsafgiften for forretningsejendomme i 2020 og 2021 prioriterer forligspartierne endvidere at skabe endnu mere attraktive rammevilkår for virksomhederne i kommunen.

Arbejdet med forbedring af rammevilkårene for såvel kommunen som virksomhederne skal således fortsat prioriteres højt – hvad enten det handler om digital infrastruktur, udvidelsen af E45 eller indsatsen for, at der landspolitisk skabes mere ensartede og fair finansieringsmæssige rammer for alle landets kommuner.

Tiltag der alle skal være med til at sikre fundamentet for, at kommunen også i de kommende år kan være et attraktivt sted at bo, leve og arbejde.

Demografiregulering af de store serviceområder

Den positive udvikling i Randers Kommune afspejler sig også i befolkningsudviklingen. I 2020 forventes kommunen at passere de 100.000 indbyggere og samlet forventes der i budgetperioden en stigning på næsten 3.000 indbyggere. Praksis i budgetlægningen har hidtil været, at børne-, skole-, ældre-, og socialområdet får korrigeret deres budgetter som følge af befolkningsudviklingen. Dette sker med henblik på, at områderne kan opretholde et ensartet serviceniveau mellem årene på trods af demografiske udsving.

Forligspartierne ønsker at videreføre denne praksis og fastholder derfor de demografireguleringer, som er indeholdt i basisbudgettet. I forhold til niveauet i 2017 er de store serviceområder således via demografimodellerne tilført yderligere 19 mio. kr. i 2018 stigende til i alt 104 mio. kr. i 2021.

Herunder tilføres ældreområdet konkret 12 mio. kr. i 2018 stigende til 80 mio. kr. i 2021. Småbørnsområdet tilføres 3 mio. kr. i 2018 stigende til 16 mio. kr. i 2021, ligesom socialområdet tilføres 3 mio. kr. i 2018 stigende til 15 mio. kr. i 2021.

Analyse af demografimodeller og regulering socialområdet (2 mio. kr. i 2018)

Forligspartierne er enige om, at der som led i budgetlægningen for 2019-2022 skal gennemføres en analyse af alle kommunens demografimodeller med henblik på en vurdering af opbygningen af disse. Det skal herunder blandt andet undersøges, hvilke muligheder der er for at demografimodellen på socialområdet kan få indbygget en bagudrettet efterregulering. Allerede nu afsætter forligspartierne dog 2 mio. kr. til efterregulering på socialområdet som følge af merudgifter på området i 2017.

Investeringer på anlægsområdet

Med budgettet for 2018-2021 fastholder forligspartierne de anlægsinvesteringer, som er indeholdt i basisbudgettet. Ud over de beløb som afsættes med nærværende forlig, kan der i den forbindelse blandt andet fremhæves afsættelse af følgende beløb i budgetperioden:

- 148 mio. kr. til investeringer i bedre fysiske rammer på skolerne mv.
- 144 mio. kr. til bygningsvedligeholdelse

- 104 mio. kr. til investeringer i energibesparende foranstaltninger på bygningsområdet
- 35 mio. kr. til arbejdet med byudviklingsprojektet Byen til Vandet
- 23 mio. kr. til investering i konkrete vejprojekter
- 13,6 mio. kr. til fortsat udskiftning af gadebelysningen i 2018

Børn, familier og skoler:

Opprioritering af skolerne - tilbagerulning af rammereduktion (9,8 mio. kr. i 2018 og frem)

Forligspartierne noterer sig med tilfredshed at folkeskolerne er kommet godt i gang med det tredje skoleår efter ændringen af skolestrukturen. Elever, forældre, medarbejdere og ledere har i fællesskab fortsat det store arbejde med at videreudvikle de nye skoler og forfølge ambitionerne i udviklingsplanen '*Dygtige sammen*' og indsatsen '*Skolen for alle*', hvor temaerne fravær, faglighed og trivsel er i centrum.

I forbindelse med budgettet for 2017-2020 blev der besluttet en varig rammereduktion på 1% på tværs af alle kommunens serviceområder. I det indgåede budgetforlig blev det dog prioriteret, at friholde skoleområdet fra effekten i skoleåret 2016/17. Som følge af en anstrengt økonomi – blandt andet som følge af det øgede behov for specialundervisningstilbud – har skolerne dog alligevel været nødsaget til at reducere på blandt andet to-lærerordninger og holddelinger.

For at lette på det økonomiske pres ønsker forligspartierne, at permanentgøre friholdelsen fra rammereduktionen. Denne rulles således tilbage på skoleområdet, hvilket indebærer en tilførsel af budget til skolerne på 9,8 mio. kr. årligt i 2018 og frem set i forhold til forudsætningerne i det fremlagte basisbudget. Ude på de enkelte skoler ønsker forligspartierne, at midlerne i særlig grad anvendes til styrkelse af to-lærerordninger og holddelinger.

Specialundervisning (6 mio. kr. i 2018)

Specialundervisningsområdet har de seneste år og især siden skoleåret 2015/16 oplevet et øget pres og flere visitationer til de vidtgående specialtilbud på specialskolerne. Udviklingen medfører at stadig flere ressourcer overføres fra almen- til specialområdet, hvilket i sidste ende svækker mulighederne for at inkludere flest mulige elever i almenundervisningen.

Som følge heraf blev det i forbindelse med vedtagelsen af budgettet for 2017-2020 besluttet, at tilføre specialundervisningsområdet 13 mio. kr. til imødegåelse af et forventet underskud i regnskab 2016. Efter dækning heraf, resterer der fortsat 4 mio. kr., som er reserveret til imødegåelse af merudgifter i 2017. Herudover er der som følge af udviklingen på specialundervisningsområdet udarbejdet et forslag til en udviklingsplan for området, der henover sommeren har været i høring.

Forligspartierne lægger stor vægt på, at indsatsen på specialundervisningsområdet sker på en måde, der fagligt tilgodeser såvel elevernes behov som behovet for styring og bedst mulig anvendelse af de samlede midler indenfor skoleområdet. Forligspartierne er foreløbigt enige om at afvente det igangsatte arbejde med bearbejdning af indkomne høringssvar vedrørende den udarbejdede udviklingsplan. Fokus i planen er på faglighed og en driftsøkonomi i balance. Udvikling og implementering af nye tiltag til såvel øget inklusion i almenområdet som et mere sammenhængende specialområde tager dog tid. Forligspartierne er derfor enige om, at der ikke kan forventes balance på driftsudgifterne til specialpædagogisk bistand i 2018.

Til indfasning af ændringer på specialundervisningsområdet og udviklingen af mellemrumstilbud afsættes der 6 mio. kr. i 2018. Forligspartierne er også enige om, at drøfte økonomien inden for specialundervisningsområdet i forbindelse med budgetlægningen for 2019-2022.

Afskaffelse af modersmålsundervisningen for ikke EØS-borgere

Der er i en undersøgelse fra Undervisningsministeriet maj 2017 evidensbaseret viden om manglende virkning af modersmålsundervisning. På den baggrund er forligspartierne enige om, at modersmålsundervisningen for ikke EØS-borgere afskaffes med virkning fra og med skoleåret 2018/2019. Dette indebærer mindredgifter på 210.000 kr. i 2018 og 500.000 kr. i 2019 og frem.

Tidlig indsats på dagtilbudsområdet (2 mio. kr. i 2018 og frem)

Forligspartierne afsætter 1 mio. kr. årligt fra 2018 og frem til tidlig indsats på dagtilbudsområdet, som anvendes til flere pædagogtimer i vuggestuerne. Herudover afsættes yderligere 1 mio. kr. årligt fra 2018 og frem, der målrettes til at ikke-skoleparate børn kan få skoleudsættelse.

Sammenlægning af daginstitutioner i Langå (15 mio. kr. i perioden 2018-2020)

Forligspartierne afsætter en ramme på i alt 15 mio. til en sammenlægning af daginstitutionerne i Langå. Dette giver driftsbesparelser på 0,5 mio. kr. i 2021.

Familieområdet (12,5 mio. kr. i 2018 og 10 mio. kr. i 2019)

Familieområdet har igennem flere år været under pres. Der er blevet arbejdet på at løse flere store problemer samtidig; arbejdsmiljø, socialfaglig kvalitet og efterslæb i sagsbehandlingen samt genskabelse af balance i afdelingens økonomi. Forligspartierne hæfter sig med tilfredshed ved, at der er sket store fremskridt. Afdelingen har således i september 2017 fået en grøn smiley af Arbejdstilsynet og der forventes nu balance i afdelingens økonomi ved udgangen af 2018.

Familieafdelingen har på grund af de nævnte vanskeligheder i perioden 2015 – 2016 oparbejdet en gæld, der ved udgangen af 2017 forventes at være på mere end 50 mio. kr. Forligspartierne vurderer, at det er urealistisk at forvente en fuld tilbagebetaling af gælden. Forligspartierne afsætter derfor 10 mio. kr. i 2018 til en nedskrivning af familieområdets gæld i forbindelse med regnskab 2017 og reserverer herudover yderligere 10 mio. kr. i 2019 til medfinansiering af en samlet gældssanering af afdelingen. Forligspartierne er herudover enige om, at der som led i budgetlægningen 2019-2022 skal udarbejdes en ny plan, der blandt andet skal adressere modeller for mulig sanering af den resterende gæld og familieafdelingens mulighed for at bidrage til finansieringen heraf.

Forligspartierne er ligeledes enige om, at budgettet til sagsbehandling og administration (konto 6) på familieområdet skal tilføres flere ressourcer, da dette vurderes væsentligt i forhold til fastholdelse af den positive udvikling indenfor såvel afdelingens arbejdsmiljø, den socialfaglige kvalitet og den videre økonomisk genopretning.

Der blev i budgettet for 2016-2019 afsat 2 mio. kr. i 2016 og 2017 til at understøtte arbejde med genopretning af afdelingen. I budgettet for 2017-2020 blev der ligeledes givet et midlertidigt løft til administrationsbudgettet på 2,5 mio. kr. i 2017 og 2018.

På den baggrund – og som følge af bortfald af den ene af de midlertidige bevillinger - er forligspartierne enige om at tilføre familieafdelingen 2,5 mio. kr. i 2018 til sagsbehandlings- og administrationsbudgettet. Det varige niveau for dette kan fastlægges i forbindelse med budgetlægningen for 2019-2022, som led i drøftelserne om ovennævnte plan vedrørende hel eller delvis sanering af afdelingens resterende gæld.

Kultur og fritid:

Kulturhusvision 2020 (0,5 mio. kr. i 2018)

Forligspartierne er enige om, at der afsættes 500.000 kr. i 2018 til støtte af Kulturhusvision 2020. Visionen beskriver de aktuelle bygningsmæssige udfordringer i Kulturhuset og skitserer på et overordnet plan hvilke potentialer, der ligger i en revitalisering af Kulturhuset via en ud- og ombygning af det samlede kulturhuskompleks.

For at komme nærmere en egentlig realisering af kulturhusvisionen skal visionsmaterialet kvalificeres yderligere. Der etableres en projektorganisation, som skal afdække de bygningsmæssige, byudviklingsmæssige samt formidlingsmæssige og institutionsfaglige potentialer med henblik på at forberede en arkitektkonkurrence og igangsættelse af fundraising efter fornyet politisk behandling i 2018.

Randers Fjord Golfklub (1,5 mio. kr. i 2018)

Byrådet godkendte i mødet den 19. juni at give et lån til Randers Fjord Golfklub som erstatning for et kommunegaranteret lån af samme størrelse. Byrådet oversendte finansieringen heraf til budgetforhandlingerne. Forligspartierne er enige om, at friholde Kultur- og fritidsudvalget fra udgiften, og afsætter derfor 1,5 mio. kr. fra råderummet i budgetlægningen til finansiering af lånet.

Randers Sportscollege

Forligspartierne ønsker som udgangspunkt at sælge Randers Sportscollege til købere som ønsker at drive Randers Sportscollege videre til glæde for sporten i Randers Kommune. Såfremt dette ikke lykkes vil ejendommen blive sendt i udbud.

Uanset den fremtidige anvendelse af ejendommen vil kommunen i forbindelse med et salg skulle realisere en eksisterende kommunegaranti. Udgiften hertil udgør 5,1 mio. kr., som forligspartierne er enige om kan finansieres ved en fremrykning af ikke-disponerede midler fra rammen til almene boliger.

Breddeidræt - fremtidens idrætsfaciliteter i Randers kommune (5 mio. kr. i 2018 og 5 mio. kr. i 2019)

Forligspartierne ser frem til i næste byrådsperiode at drøfte og planlægge visionerne for fremtidens idrætsfaciliteter i Randers kommune. Drøftelserne vil tage udgangspunkt i den undersøgelse, der er under udarbejdelsen i samarbejde med idrættens organisationer.

Forligspartierne har et stort ønske om at finde løsninger på udfordringerne i blandt andet Dronningborg, Korshøj-området, Hornbæk, Stevnstrup, Langå samt Krstrup. Med henblik på at understøtte udviklingen er forligspartierne enige om at forhøje den i budgettet afsatte anlægspulje til breddeidræt med 5 mio. kr. årligt i 2018 og 2019.

I forbindelse med udmøntningen af anlægspuljen ønsker forligspartierne, at der også henses til de mindre idrætter - specielt dem som i dag tiltrækker forholdsvis få unge, som eksempelvis motorsport, kampsport, roning og kajak. Forligspartierne ønsker at i alt ca. 3 mio. kr. af midlerne målrettes hertil. Herudover er forligspartierne enige om, at der forlods reserveres 300.000 kr. fra puljen til nærmere undersøgelse af behovet for idrætsfaciliteter i Dronningborgområdet

BMX-bane ved Langvang (1,5 mio. kr. i 2018)

Udendørsidræt er i god vækst. Forligspartierne vil med etableringen af en BMX-bane ved Langvang understøtte denne udvikling samtidig med at stedet bliver et endnu større og stærkere kraftcenter for hele bydelen. Forligspartierne afsætter 1,5 mio. kr. i anlægsmidler til projektet i 2018.

Eliteråd (0,5 mio. kr. i 2018 og frem)

Eliterådet understøtter Randers som en af Team Danmarks eliteidrætskommuner. Med henblik på at styrke og udvikle talentarbejdet i Randers Kommune i endnu højere grad er forligspartierne enige om, at der fra 2018 og frem afsættes yderligere 500.000 kr. årligt til rådet. Forligspartierne ønsker i den forbindelse at rådet også har fokus på at støtte handicapidræt.

Flodbad

I Randers Kommune er der etableret en forening med det formål at etablere FLODbad Randers. Foreningen består alene af frivillig arbejdskraft. Foreningen arbejder med beskrivelsen af badet, ansøgninger til fonde m.v. om anlægsmidler samt ansøgninger til forskellige myndigheder. Der arbejdes sideløbende med at etablere en driftsorganisation.

Forligspartierne er fortsat meget positive over for etableringen af et flodbad igennem private og frivillige initiativer. Partierne vil understøtte etableringen og er indstillede på at tage konkret stilling til projektet, når dette er endeligt beskrevet.

Voruphuset – ombygning og renovering af Vorup skoles idrætsbygning (1 mio. kr. i 2018)

Det er besluttet at gymnastikbygningen ved Vorup skole skal ombygges og renoveres, så den fremover kan fungere som forenings/borgerhus for lokalområdet. Der er afsat 3,5 mio. til projektet.

Henover sommeren har forvaltningen været i dialog med en arbejdsgruppe bestående af borgere og foreninger fra lokalområdet. Arbejdsgruppen er nået frem til en prioriteringsliste vedrørende renovering og ombygning og gymnastikbygningen ved Vorup skole – bygningen kaldes Voruphuset.

Til realisering af det samlede projekt og flere af de opstillede ønsker, er forligspartierne enige om at afsætte yderligere 1 mio. kr. i 2018.

Randers Egnsteater (0,3 mio. kr. i 2018 og frem)

Forligspartierne lægger stor vægt på, at den udvikling der har været af kulturlivet de senere år kan fortsættes. Der afsættes derfor en yderligere bevilling til udvikling af Randers Egnsteater på 300.000 kr. årligt fra 2018 og frem.

Randers Regnskov (1,28 mio. kr. i 2018)

Forligspartierne ønsker at støtte Randers Regnskov med et anlægstilskud på 380.000 kr. i 2018 til det videre arbejde med Genbanken. Hermed kan Randers Regnskov fortsat styrke sin position som genbank, og har mulighed for at tage det næste skridt, hvor også levende materiale kan opbevares og anvendes til opformering. Endvidere afsætter forligspartierne 900.000 kr. i 2018 til videreudvikling af jaguaranlægget.

Sundheds- og omsorgsområdet:

Drift af Vennepunktet (0,15 mio. kr. i 2018)

Forligspartierne ønsker, at den frivillige organisation Vennepunktet også i fremtiden er et frivilligt foreningstilbud for alle aldersgrupper. Der afsættes derfor 150.000 kr. i 2018 under sundhed- og omsorgsudvalget, der fra og med 2018 viderefører driftsaftalen mellem Randers Kommune og Vennepunktet.

Ældreområdet under økonomisk pres (7,1 mio. kr. i 2018)

Den demografiske udvikling betyder, at betingelserne for ældrepleje i de danske kommuner forandrer sig. Antallet af 65+ årige har igennem mange år været markant stigende og denne udvikling vil fortsætte. Fremadrettet forventes det i særlig grad at være de 80+ årige, der vil stige i antal.

Ud over antallet har de ældres plejebenhov også betydning for presset på ældreområdet. Generelt øges den gennemsnitlige levealder, særligt blandt mændene, og relativt færre har et plejebenhov. Samtidigt viser en analyse foretaget af KL i foråret 2016, at plejehjemsbeboere bliver stadig mere pleje- og behandlingskrævende sammenlignet med de øvrige ældre i eget hjem. Kommunerne er derfor nødt til at navigere mellem behovene fra en gruppe af ældre i forandring og behovet for stram udgiftsstyring.

Udviklingen på landsplan kan også genkendes i Randers Kommune. Via demografireguleringen forøges årsbudgettet til ældreplejen med 80 mio. kr. i perioden frem mod 2021. Samtidigt kan det dog konstateres, at området i 2017 er under økonomisk pres, da antallet af borgere visiteret til hjælp, er steget mere end forventet.

På den baggrund er forligspartierne enige om at afsætte 7,1 mio. kr. til ældreområdet i 2018, der kan anvendes til at finansiere et forventet underskud på området i regnskabet for 2017. Samtidigt er forligspartierne enige om, at der skal gennemføres en analyse af ældreplejen og økonomien på området. Analysen skal blandt andet omhandle mulighederne i et endnu større fokus på rehabilitering fremfor kompenserende tiltag - herunder muligheder for yderligere investeringer i og anvendelse af velfærdsteknologiske løsninger.

I muligt omfang skal analysen endvidere vurdere mulighederne for at udmønte den kulegravning af reglerne på ældreområdet, som regeringen og KL har aftalt i økonomiaftalen for 2018. Kulegravningen skal skabe mere tid til kerneopgaven og sikre, at dokumentation og målinger er styringsrelevante og målorienterede.

Den nærmere organisering af analysearbejdet – herunder eventuelt behov for ekstern konsulenthjælp - fastlægges af direktionen. Analysen færdiggøres med henblik på, at den kan fremsendes til byrådet sammen med basisbudgettet for 2019-2022.

Hyggelige måltider på ældreområdet

Måltiderne på vores plejecentre har kvalitativt ændret sig i en meget positiv retning igennem de senere år. Maden er blevet mere varieret og borgernes egne ønsker kommet mere i fokus. Forligspartierne vil gerne, i lighed med andre kommuner, arbejde med at måltidet bliver hyggeligt og nærværende og ønsker derfor uddannet værtinder blandt det eksisterende personale. Såfremt der i forbindelse med finansloven for 2018 tilføres ældreområdet midler, er forligspartierne indstillet på, at en del af ressourcerne anvendes til formålet.

Tjek dit helbred (3 mio. kr. i 2019)

Forligspartierne har et ønske om, at borgerne i Randers skal have mulighed for at få overblik over, om de er i risiko for at udvikle sygdom grundet deres livsstil. Har de det, skal borgeren have kvalificeret hjælp til at få ændret livsstil, hvis man ønsker det.

Dette er gennem de senere år sket gennem "Tjek dit helbred", der er et forebyggelsestilbud til borgere mellem 30 og 49 år, som sætter fokus på at bedre borgernes sundhed og livskvalitet og forebygge livsstilsrelaterede sygdomme. Bevillingen til tilbuddet udløber i 2018.

Forligspartierne ønsker en fortsættelse af tilbuddet i 2019 med henblik på, at der i løbet af 2018 - på baggrund af de forskningsresultater som vil være klar her - kan tages stilling til en mulig permanent videreførelse af tilbuddet. På den baggrund afsættes der 3 mio. kr. i 2019 til Tjek dit Helbred.

Parterapi og familieiværksætterne (1,5 mio. kr. i 2019)

Forligspartierne lægger stor vægt på, at alle familier i Randers Kommune og herunder de små nye borgere helt fra starten af deres liv får lige muligheder for en sund opvækst med god trivsel og med fokus på tidlig forebyggelse. Forligspartierne er derfor enige om, at Familieiværksætterne, der tilbydes førstegangsførelse og PREP (tilbud til par, der sigter på at forebygge skilsmisser) også i 2019 er et tilbud i Randers Kommunes tilbudsvifte til børnefamilier, når den nuværende bevilling udløber i 2018.

Social- og beskæftigelsesområdet:

Styrkelse af Jobcenteret (2 mio. kr. i 2018 og 2 mio. kr. i 2019)

Forligspartierne er enige om at afsætte 2 mio. kr. til styrkelse af sagsbehandlingen på Jobcenteret i hvert af årene 2018 og 2019.

Jobcenteret skal have de bedste muligheder for at kunne tilbyde borgerne en så hurtig og effektiv sagsbehandling og afklaring som muligt. Målet er bl.a. på bedst mulig vis af få borgerne i job og uddannelse, medvirke til hurtig tilbagevenden til arbejdsmarkedet efter endt sygdom, tæt opfølgning på kvalificerede ressourceforløb og sikre en så effektiv afklaring af den varige forsørgelsesevne som muligt. Jobcenteret står løbende overfor arbejdskrævende implementering af ny lovgivning på beskæftigelsesområdet og de ekstra midler i 2018 og 2019 skal sikre, at disse løbende ekstraopgaver ikke går ud over Jobcenterets mulighed for at give borgerne en kvalificeret og rettidig sagsbehandling.

Hjælp til udlændinge som ønsker at rejse tilbage til hjemlandet

Forligspartierne ønsker at understøtte, at flygtninge eller øvrige udlændinge, der ønsker at vende tilbage til deres tidligere hjemlande, kan gøre det. Den enkelte kan således via Jobcenteret søge økonomisk hjælp til "repatriering" i hjemlandet – en støtte som betales af staten. Forligspartierne ønsker at øge opmærksomheden på dette blandt Randers Kommunes flygtninge og udlændinge. Derfor vil forligspartierne iværksætte en kommunal informationskampagne med henblik på at gøre opmærksom på mulighederne for økonomisk støtte til hjemrejse. Opgaven løses af Kommunikationsafdelingen og integrationsafdelingen i fællesskab og vil forgå via kommunens hjemmeside, info-standere og sociale medier.

Realisering af veteranstrategien (1 mio. kr. i 2018 og frem)

Forligspartierne er enige om at afsætte 1 mio. kr. årligt til realisering af den veteranstrategi for Randers Kommune, som byrådet tiltrådte indholdet af på sit møde den 4. september 2017. Med veteranstrategien vil Randers Kommune anerkende veteraner for den indsats, de har ydet for det danske samfund som udsendt i internationale operationer. Veteranstrategien skal understøtte, at veteraner og deres pårørende bliver mødt med anerkendelse, respekt, værdighed og forståelse, og ved behov får den bedst mulige støtte. Målgruppen for strategien er tidligere udsendte soldater, sundhedspersonel, politibetjente og andre, der har været udsendt i forbindelse med internationale operationer for Danmark, samt deres pårørende.

Med prioritering af midlerne vil det være muligt at realisere initiativerne i veteranstrategien, som omfatter følgende:

- Fuldtidsansættelse af en veterankoordinator 450.000 kr.
- Årlig pulje til særlige tiltag på veteranområdet 300.000 kr. Denne pulje administreres af beskæftigelsesudvalget.
- Årlig pulje til kommunale og frivillige aktiviteter målrettet veteraner og deres pårørende 250.000 kr. Puljen administreres af veterankoordinatoren og forvaltningen.

Videreførelse af hjemløseindsatsen (1,3 mio. kr. i 2018 og frem)

En ny opgørelse over hjemløse i hele Danmark viser, at antallet af hjemløse på landsplan er steget med otte procent siden 2015. I samme periode er antallet af hjemløse i Randers Kommune faldet fra 117 i 2015 til 86 i 2017. Det svarer til et fald på mere end 26 procent.

De gode resultater på hjemløseområdet i Randers Kommune kommer efter en målrettet indsats, som bl.a. omfatter en boligsocial enhed, hvor medarbejderne arbejder med at sikre, at borgere, som er i fare for at blive udsat af deres bolig på grund af dårlig økonomi, kan blive i deres bolig. Desuden har kommunens medarbejdere haft et særligt fokus på unge, som kan være i risikogruppen for at blive hjemløse, hvor der arbejdes med de unges evt. misbrug af rusmidler, fastholdelse af job og uddannelse samt de unges trivsel generelt.

Indsatsen er indtil udgangen af 2017 blevet støttet af projektmidler fra Socialstyrelsen. På baggrund af de positive resultater er forligspartierne enige om, at der fortsat skal gennemføres en særskilt indsats og afsætter 1,3 mio. kr. årligt fra 2018 og frem til den videre hjemløseindsats i Randers Kommune.

Tilbud til udfordrede unge (0,5 mio. kr. i 2018 og 0,8 mio. kr. i 2019 og frem)

Forligspartierne er enige om at etablere et ungetilbud for udfordrede unge i alderen 16 til 25 år, med hovedvægten lagt på de 18 til 25 årige.

Tilbuddet forventes at bestå af 10 boliger indeholdende både en bolig- og aktivitetsdel. De unge kan maksimalt være indskrevet i 2 år i tilbuddet.

I grundforløbet, er der i 6 måneder et sammenhængende forløb med bo- erhvervs- og uddannelsesstøtte samt yderligere op til 1½ års bostøtte. Der skal i hele forløbet være tæt samarbejde med kommunens øvrige ungetilbud. Grundforløbet kan suppleres med forsat særlig erhvervs- og uddannelsesstøtte. De

forskellige fagområder kan indstille til en plads på tilbuddet, idet UU Randers varetager visitationen sammen med den kommende udførelsen.

Tilbuddet indføres over 2 år. Forligspartierne afsætter en opstartsbevilling til indretning på 100.000 kr. samt en driftsbevilling på 400.000 kr. i 2018 og 800.000 kr. i 2019 og frem.

Fremtidens aktivitetscenter på handicapområdet (1,5 mio. kr. i 2019)

I budgettet for 2017-2020 blev der afsat 9 mio. kr. til realisering af et nyt aktivitetstilbud til borgere med handicap i Dronningborg Aktivitetscenter. I forbindelse med arbejdet med de konkrete ombygningsforslag, har der vist sig betydelige uforudsete merudgifter til brandsikring og etablering af parkeringspladser til husets brugere.

Med henblik på at sikre, at de oprindelige intentioner med projektet kan realiseres, er forligspartierne enige om, at der afsættes yderligere 1,5 mio. kr. i 2019 til renovering af Dronningborg Aktivitetscenter – heraf 800.000 kr. til brandtekniske forhold og 700.000 kr. til etablering af bedre parkeringsforhold.

Yderligere tilskud til Selvhjælp Randers (0,2 mio. kr. i 2018 og frem)

I budgettet for 2017-2020 blev der givet et årligt tilskud på 200.000 kr. til den frivillige organisation Selvhjælp Randers. Tilskuddet er dog ikke tilstrækkeligt til at sikre organisationens videre arbejde. Forligspartierne afsætter derfor yderligere 200.000 kr. årligt til et forhøjet driftstilskud fra 2018 og frem. Hermed kan den store frivillige indsats i Selvhjælp Randers fortsætte i de kommende år.

Miljø og teknik:

Øget vækst i Randers – prioritering af plan- og byggesagsområdet (1,5 mio. kr. i 2018 og 2019)

Der er gang i hjulene i Randers Kommune. Virksomhederne oplever historisk vækst, nye arbejdspladser skabes og ledigheden falder. De øgede aktiviteter afspejler sig i flere og flere konkrete projekter, der forudsætter planlægning, dialog og myndighedsbehandling.

Forligspartierne glæder sig over det høje aktivitetsniveau og lægger stor vægt på, at kommunen kan følge med efterspørgslen. I forbindelse med budgettet for 2017-2020 blev der givet et løft på 1,5 mio. kr. i 2017 og 2018 til ekstra stillinger på planområdet. Ligeledes har forvaltningen fortsat arbejdet med at effektivisere arbejdsgangene indenfor planlægningen.

De samlede ressourcer på området er dog fortsat ikke tilstrækkelige til at følge med det stigende antal sager. For at tilvejebringe de bedst mulige betingelser for at udvikle og skabe vækst i kommunen, er forligspartierne derfor enige om, at plan- og byggesagsområdet skal tilføres yderligere 1,5 mio. kr. årligt i 2018 og 2019 - svarende til yderligere 3 stillinger. Dermed vil området i 2018 samlet være forstærket med 6 stillinger siden 2016.

Da udviklingen i aktivitetsniveauet i kommunen er ukendt, og effekterne af den fortsatte effektivisering i forvaltningen endnu ikke kendes, tilføres ressourcerne i udgangspunktet kun for en 2-årig periode.

Byen til Vandet – opsparing til Klimabroen (5 mio. kr. i 2019 og 5 mio. kr. i 2020)

Byen til Vandet er et ambitiøst byudviklingsprojekt, der vil bidrage til, at Randers kan markere sig som en endnu mere attraktiv by. Med byudviklingsprojektet vil Randers kunne tilbyde helt nye enestående

områder til boliger, byliv, oplevelser og aktiviteter helt tæt på naturen ved både fjorden og Gudenåen og i tæt sammenhæng med bymidten og den gamle atmosfærefyldte middelalderby.

Der kan i regi af projektet Byen til Vandet skabes unikke løsninger og samfundsmæssige effekter, som enkeltstående investeringer ikke vil kunne resultere i. Byen til Vandet er således ikke alene konkrete anlægsinvesteringer, men også investering i byens image og borgernes livskvalitet med betydeligt potentiale for afsmittende virkning og vækst - øgede skatteindtægter fra nye borgere, flere arbejdspladser, bedre tilgængelighed, bedre og flere oplevelser omkring vandet og øget fokus på fællesskabet.

Forligspartierne ser byudviklingsprojektet Byen til Vandet som et meget vigtigt og langsigtet initiativ i kommunen, hvor nødvendige investeringer i infrastruktur, klimatilpasning, byudvikling og adgange til naturen tænkes sammen og er med til at "brande" byen og tiltrække nye borgere.

Klimabroen er en investering, som er altafgørende for at kunne udnytte pieren til byudvikling og som samtidigt muliggør andre byudviklingsprojekter, sikrer en bedre trafikafvikling, aflaster Randers Bro og klimasikrer dele af midtbyen og Tøjhushavekvarteret.

De forventede indtægter, som over tid genereres fra salg af byggeretter i Byen til Vandet, kan ikke i sig selv finansiere anlægsinvesteringen. Anlæg af Klimabroen forudsætter derfor en periode med betydelig opsparing til investeringen.

Forligspartierne er på den baggrund enige om at afsætte yderligere 5 mio. kr. i 2019 og 5 mio. kr. i 2020 til Byen til Vandet. Opsparingen til Klimabroen er dermed påbegyndt og sammen med de i forvejen afsatte midler til Byen til Vandet, giver de rådige anlægsmidler mulighed for, at nødvendige investeringer i 1. etape af projektet kan finansieres.

Den videre opsparing til Klimabroen og målsætningen for den forventede igangsætning af anlægget, er forligspartierne samtidigt enige om, bør være en del af aftalegrundlaget for den kommende byrådsperiode.

De videre skridt i realisering af ambitionerne i Byen til Vandet, behøver dog ikke afvente den nye bro. For at sikre fortsat fremdrift i realiseringen af Byen til Vandet lægger forligspartierne vægt på, at der etableres en stærk og handlekraftig organisering omkring projektet. Forligspartierne glæder sig over, at projektet Storkeengen er sat i søen som det første konkrete delprojekt i Byen til Vandet og ser frem til at anlægsarbejderne kan påbegyndes i det nye år. Ligeledes ser forligspartierne frem til i starten af det nye år at tage stilling til en etapeplan for realisering af det samlede projekt for Byen til Vandet. Her forventes Busterminalområdet og de nære havnearealer at blive et konkret næste skridt, idet Busterminalområdet ønskes omdannet til en ny bydel under hensyntagen til den kollektive trafik.

Udvikling af Randers midtby

Randers midtby er med sine bevaringsværdige bygninger og historiske bystruktur det naturlige samlingspunkt for byen. Danmarks ældste gågade – Houmeden – ligger i Randers. Men Randers midtby er under forandring, hvilket vil medføre ændringer i, hvordan byen bruges og opleves.

Arbejdet med at gøre Randers By til en mere attraktiv handelsby skal fortsættes. Der er i samarbejde med det lokale handelsdrivende igangsat en proces, hvor der arbejdes med at gøre udsmykning af midtbyen mere effektiv og fleksibel, ligesom der pågår udvikling af koncepter, der skal hjælpe til med at fylde tomme butikslokaler op.

På landsplan betyder udviklingen i detailhandelen dog, at behovet for antallet af butikker generelt er faldende bl.a. pga. nethandel og andre udviklingstendenser – dette gælder også i Randers. I stedet kommer andre former for bymæssig service og erhvervslejemål omdannes til attraktive boliger. Det får betydning for, hvordan vi bruger bymidten, og hvordan byens pladser og gader skal indrettes og anvendes. Samtidig vil udvikling af området omkring den nuværende busterminal og realisering af Byen til Vandet sandsynligvis medføre, at en del af byens liv og aktiviteter trækker mod øst.

Forligspartierne finder, at det er vigtigt, at kommunen har en samlet strategi for udviklingen af Randers midtby; en strategi, der fastholder midtbyens vigtige kvaliteter men også giver mulighed for omdannelser og nye anvendelser

Forligspartierne vil derfor arbejde for, at der i samarbejde med centrale aktører og borgere i bymidten udarbejdes en samlet strategi for Randers midtby med henblik på at belyse udviklingsmulighederne for såvel detailhandel, bygninger og byrum.

Realdania har afsat en pulje på 73 mio. kr. til i samarbejde med op til 9 byer at gennemføre projekter, der løfter kvaliteten af byernes centrale gader og byrum. Forligspartierne reserverer en pulje på 1,5 mio. kr. af Byen til vandet midler i 2018 til kommunal medfinansiering, dersom Randers kommer i betragtning.

Forskønnelse af Midtbyen (2 mio. kr. i 2018)

Forligspartierne lægger vægt på, at midtbyen er attraktiv og god at færdes i – herunder at grønne områder og belægninger på fortove og gangarealer er i ordentlig stand. Til sikring heraf afsætter forligspartierne 2 mio. kr. i 2018 der skal anvendes til renovering af belægninger på gangarealer i midtbyen samt et løft til plejen af midtbyens grønne arealer.

Støjbelastede boliger langs E45 (2 mio. kr. i 2018)

Siden 2000 er trafikken på E45 steget med ca. 40% og nye boliger er kommet til. Forligspartierne anerkender at flere og flere borgere i Randers føler sig meget generet af trafikstøj fra motorvejen. Derfor afsættes 2 mio. kr. i 2018 til kommunal medfinansiering af statens indsats for at dæmpe trafikstøjen fra E45 gennem Randers.

Finansloven for 2018 forventes at indeholde midler til en støjpulje der skal være med til at etablere manglende støjskærme langs motorvejsnettet. De afsatte kommunale midler kan anvendes dels til kortlægning af støjbelastede boliger langs E45 i Randers og dels til medfinansiering af konkrete støjdæmpningsprojekter. Forligspartierne finder det vigtigt at en prioritering af, hvor der er størst behov for støjafskærmning, baserer sig på de nyeste data om trafikken.

Pulje til cykelstier (2 mio. kr. i 2018)

Forligspartierne afsætter 2 mio. kr. til en pulje, der skal anvendes til at konkrete initiativer der skaber mere trygge forhold for cykling til skole i landdistrikterne. Beløbet anvendes til nogle af de højst prioriterede cykelstier i stiplanen.

Etablering af vejbelysning i Kousted (0,45 mio. kr. i 2018)

Forligspartierne afsætter 450.000 kr. til etablering af vejbelysning i Kousted.

Forlængelse af Skovvangsvej (3,8 mio. kr. i 2018)

Assentoft er et attraktivt sted at bosætte sig, og inden for en forholdsvis kort årrække er en række nye boligområder skudt op. De mange nye boliger medfører naturligt, at der kommer mere trafik på vejnettet i området, og dermed også på veje hvor der færdes børn på vej til og fra skole. Derfor er forligspartierne enige om, at der er behov for at færdiggøre anlæg af Skovvangsvej ved at forlænge den eksisterende vej videre mod syd. Forlængelsen vil gøre det muligt for trafik fra specielt boligområderne i den østlige del af Assentoft og Drastrup til E45 at køre mere direkte til den sydlige omfartsvej og videre mod E45 uden af belaste de mere centrale veje i den vestligste del af området.

Forligspartierne afsætter på den baggrund 3,8 mio. kr. i 2018 til forlængelse af Skovvangsvej mod syd med forbindelse til Gl. Grenåvej og videre til Grenåvej.

Ældrekørsel med bus i det tidligere Purhus Kommune (0,5 mio. kr. i 2018)

Tidligere var der enkelte steder i kommunens landområder, hvor ældre havde et tilbud om at blive befordret med skolebusser. Efterhånden er disse ordninger erstattet af andre løsninger (Flextur). Den sidste af de tre gamle ordninger er ældrekørsel i gl. Purhus Kommune, hvor tre skolebusruter tirsdag-torsdag kører to ture til områdets ældrecentre i formiddagstimerne, når skolebussen ikke kører skolebørn.

Forligspartierne ønsker at ordningen fortsætter i 2018 for at give mulighed for at evaluere tilbuddet i sammenhæng med det igangværende arbejde med udarbejdelse af en ny kollektiv trafikplan for hele kommunen. Til dette formål afsættes 460.000 kr. i 2018.

Herreløse katte (0,1 mio. kr. i 2018 og 0,05 mio. kr. i 2019 og frem)

Forligspartierne afsætter 100.000 kr. i 2018 og 50.000 kr. i efterfølgende år til indfangning af herreløse katte.

Landdistriktsområdet:

Liv i landsbyerne – også digitalt (2 mio. kr. i 2018 og 2 mio. kr. i 2019)

Det positive arbejde med landdistriktet skal fortsættes. Der er igangsat en række tiltag, der alle skal understøtte landsbyernes evne til at samarbejde og realisere projekter. Landdistriktservice, nyhedsbreve, fundraiserkurser og den årlige landdistriktskonference skal fortsat være en del af Randers Kommunes bestræbelser på at løfte landdistriktet. Forligspartierne prioriterer, at der arbejdes videre med at understøtte rammevilkår for erhverv, bosætning og turisme på tværs af hele kommunen, og særligt adgang til højhastighedsbånd og en god mobildækning er afgørende herfor.

Etablering af en bredbåndsfond

Randers Kommune har siden 2015 arbejdet på at forbedre den digitale infrastruktur i Randers Kommune. Adgang til højhastighedsbredbånd er et vigtigt rammevilkår for bosætning og erhverv. Via etablering af en bredbåndskoordinator, midler til medfinansiering af bredbåndprojekter til regeringens bredbåndspulje og et intelligent udbud af Randers Kommunes wan-forbindelser er der allerede skabt resultater med indsatsen.

Med etableringen af en bredbåndsfond på 2 mio. kr. i 2018 og 2019 ønsker forligspartierne at indsatsen opprioriteres yderligere. Der skal i den forbindelse arbejdes med forskellige initiativer inden for gratis wifi, passiv infrastruktur i forhold til opsætning af master og etablering af tomrør samt realisering af bredbåndprojekter således, at alle borgere og virksomheder i Randers Kommune har mulighed for at få tilbudt højhastighedsbredbånd.

Byggegrunde

Det er vigtigt at sikre, at hele Randers Kommune udvikler sig positivt. Der er mange gode grunde til at bosætte sig i en af kommunens mange landsbyer - et godt fællesskab, dejlig natur og masser af luft og ro. Derfor er forligspartierne enige om, at der også skal være attraktive byggegrunde i kommunens større landsbyer, så der også er mulighed for at tiltrække nye beboere.

Forligspartierne glæder sig derfor over, at der snart kommer byggegrunde i Havndal og Øster Tørslev. Forligspartierne er enige om at byggermodne nye byggegrunde i Gjerlev og sikre planlægning for nye rækkehuse i Fårup.

Tværgående og administration:

Øget bosætning i Randers Kommune (1 mio. kr. i 2018 og frem)

Forligspartierne ønsker at styrke indsatsen for at få flere til at bosætte sig i Randers Kommune. Samtidigt skal den positive erhvervsudvikling fremmes, så både etablerede virksomheder udvikler sig, og så vilkårene for iværksættere får endnu flere til at skabe attraktive arbejdspladser i Randers.

Ambitionen om øget bosætning indebærer, at den indsats der har været for at markedsføre Randers Kommune skal fortsætte i de kommende år. De samarbejder, der er opstået mellem ambassadører, foreninger, institutioner, kulturinstitutioner og kommunale såvel som tværkommunale aktører skal videreføres og udvikles yderligere. Der er skabt et netværk hvor de involverede brænder for at formidle fortællingerne om Randers, og der skal involveres endnu flere for at styrke dette.

Det omfattende samarbejde mellem kulturinstitutionerne, som har resulteret i en række store kulturevents, skal endvidere fortsat understøttes og styrkes hvor det er muligt. Kultur og idræt er vigtige elementer når nye borgere bestemmer sig for, hvor deres næste hjem skal være.

Bosætningskampagner skal køre på flere platforme, men især de sociale medier bliver mere og mere fremtrædende i markedsføringen, fordi unge familier ikke læser aviser eller ser TV på samme måde som tidligere. Samtidigt skal Randers også være synlig i events, hvor det er muligt at nå potentielle tilflyttere, og derigennem trække flere borgere til området.

Med udgangspunkt i et årligt beløb på 1 mio. kr. fra 2018 og frem udarbejder kommunikationsafdelingen en strategi og handleplan for den fremadrettede indsats de kommende år.

Studiejobs (1 mio. kr. i 2018 og frem)

I budgettet for 2015-2018 blev der afsat 1 mio. kr. årligt til 10 lønnede studiejobs (af 10-15 timer pr. uge). Målsætningen var, at understøtte Randers som uddannelsesby og en synliggørelse af Randers Kommune som en god og udviklende arbejdsplads for studerende.

Forligspartierne ønsker at øge antallet af studiejobs og afsætter yderligere 1 mio. kr. årligt hertil. Hermed er der skabt rammer for, at der årligt kan etableres minimum 20 studiejobs i forvaltningen.

Kompetenceudvikling og rekruttering

Randers Kommune er en levende og dynamisk arbejdsplads. I løbet af 2016 har der været særligt fokus på sygefravær – under overskriften 'Mere tid og trivsel'. Indsatsen har båret frugt. I gennemsnit faldt sygefraværet for hver medarbejder med 2,9 dage i 2016 i forhold til 2015. Det svarer til mere end 60 fuldtidsstillinger, og var det næsthøjeste fald blandt alle landets kommuner. Den fokuserede indsats er fortsat i 2017, hvor ledelsen og medarbejderne sammen har sat nye mål for udviklingen i sygefraværet.

Samtidigt har direktionen besluttet at igangsætte udarbejdelsen af en tværgående kompetenceudviklings- og rekrutteringsstrategi. Forligspartierne ser meget positivt på dette initiativ. På tværs af de store serviceområder er medarbejderne kommunens væsentligste ressource. Randers Kommune skal være en attraktiv arbejdsplads, der er i stand til at tiltrække, udvikle og fastholde de kompetencer, som er nødvendig for at levere den bedst mulige service til borgerne – det gælder nu, og det gælder i en fremtid, der må forventes at være præget af fortsat teknologisk udvikling med høje krav til løbende omstilling og udnyttelse af de muligheder udviklingen giver.

På administrationens område ønsker forligspartierne, at arbejdet med kompetenceudviklings- og rekrutteringsstrategien skal ses i sammenhæng med mulighederne for at gøre organisationen mere udviklings- og forandringsorienteret. Den teknologiske udvikling og arbejdet med kommunens digitaliseringsstrategi vil løbende give muligheder for, at ressourcer kan flyttes fra driftsorienterede opgaver til mere udviklingsorienterede områder. Dette stiller krav til såvel kompetenceudvikling af eksisterende medarbejdere som rekruttering af nye typer af kompetencer.

FINANSIERING, STYRING OG OMPRIORITERING

Tilførsel af midler som følge af finanslov 2018

Såfremt de igangværende forhandlinger om finansloven for 2018 betyder tilførsel af midler til kommunen, er forligspartierne enige om, at konkret udmøntning af disse skal aftales nærmere i forligskredsen.

Nedsættelse af dækningsafgiften (3,5 mio. kr. i 2020 og 7,4 mio. kr. i 2021)

Forligspartierne finder det afgørende vigtigt at fortsætte arbejdet for en udvikling i Randers Kommune, hvor der skabes stadig flere job og muligheder for at drive virksomhed. I budgettet for 2016-2019 blev dækningsafgiften for forretningsejendomme besluttet nedsat med 0,5 promille fra 2018 og yderligere 0,5 promille fra 2019. Forligspartierne ønsker at fortsætte nedtrapningen og nedsætter således dækningsafgiften på forretningsejendomme med yderligere 0,5 promille i både 2020 og 2021.

Forudsætninger omkring indtægtssiden

Den tidligere varslede omlægning af det kommunale udligningssystem er blevet udskudt, og forventes tidligst gennemført fra og med budgettet for 2019. Der kan i den forbindelse også ske en ændring af finansieringsmodellen for udgifter til forsikrede ledige – det såkaldte beskæftigelsestilskud. Begge elementer kan omfordele betydelig beløb kommunerne imellem.

I 2018 har kommunerne igen fået tildelt et 1-årigt finansieringstilskud. Tilskuddet udgør over 90 mio. kr. i Randers Kommunes budget, og usikkerheden om de kommende ændringer af udligningssystemet vil give kommunen et tilsvarende provenu, er en væsentlig hæmsko for en langsigtet økonomisk planlægning.

Forligspartierne har fundet det vigtigt at aftale et budget, der balancerer behovene for forbedringer samtidig med, at der bliver taget højde for, at der fortsat er stor usikkerhed om kommunens økonomi i overslagsårene. Forligspartierne vurderer, at der er stor usikkerhed knyttet til om en reform af udligningssystemet vil kunne træde i kraft allerede fra 2019. En lang række af landets kommuner er afhængige af en videreførelse af det 1-årige finansieringstilskud og har budgetteret med dette for at opnå balance i økonomien. Såfremt en kommende udligningsreform i væsentlig grad ændrer på de nuværende fordelinger af tilskud kommunerne imellem, må der således forventes en periode med indfasning. På den baggrund finder forligspartierne, at der kan forudsættes en videreførelse af provenuet fra finansieringstilskuddet på 90 mio. kr. i 2019 nedtrappet til 45 mio. kr. i 2020 og 2021. Af hensyn til usikkerheden ønsker forligspartierne dog samtidigt at neutralisere den forudsatte gevinst i basisbudgettet fra beskæftigelsestilskuddet/udligningsreformen på 30 mio. kr. årligt i 2020 og frem.

I lighed med tidligere år – og som forudsat i det fremlagte basisbudget - er målsætningen for kommunens kassebeholdning ved udgangen af budgetperioden fastholdt som styrende. Når indholdet af en kommende udligningsreform og de overordnede finansieringsmæssige rammer for kommunerne ligger fast for de kommende år, har byrådet tidligere besluttet, at adressere spørgsmålet om den langsigtede strukturelle balance i kommunens økonomi.

En mere sikker økonomistyring

Randersmodellen udgør den styringsmæssige ramme for kommunen. Indenfor modellen er der blandt andet fastlagt udsvingsgrænser for, hvor meget aftaleenhederne kan overføre af over-/underskud imellem årene. Det er herunder fastlagt at aftaleenhederne kan overføre underskud på 5%. Overstiger underskuddet denne grænse, skal der udarbejdes en handleplan som tilsikrer, at underskuddet afvikles.

Igennem de sidste par år, har en række aftaleenheder oparbejdet meget stor gæld, som umiddelbart vurderes vanskelig at afvikle. I nogle tilfælde er gælden opstået pludseligt. Direktionen har på den baggrund igangsat en række tiltag, som skal styrke økonomistyringen og en tættere opfølgning på områder med økonomiske vanskeligheder. I forlængelse heraf udarbejdes der endvidere forslag til ændringer i Randersmodellen som skal understøtte dette – herunder en indskrænkning af adgangen til at overføre underskud imellem årene.

Forligspartierne er enige i behovet for en mere sikker økonomistyring, der hurtigt kan konstatere og reagere på ubalance i aftaleenheders økonomi. Byrådet har tidligere besluttet, at det afgående byråd skal evaluere Randersmodellen på et temamøde i efteråret, ligesom det nye byråd vil skulle beslutte de endelige rammer ved indgangen til den kommende byrådsperiode.

Låntagning

Økonomi- og Indenrigsministeriet har givet mulighed for øget låntagning i Randers Kommune. Der var i basisbudgettet for 2018 forudsat dispensationer på i alt 15 mio. kr., der samlet set ville medføre at kommunens gæld ville falde i forhold til 2017. Med ministeriets afgørelse blev der i alt givet dispensation på 42 mio. kr. til Randers Kommune. Udover de indarbejdede lån i basisbudgettet er forligspartierne enige om øget låntagning på 22 mio. kr. i 2018 med tilhørende renter og afdrag i 2019 og frem. Den øgede låntagning skal ses i sammenhæng med de afsatte beløb til nedskrivning af familieafdelingens gæld.

Udmøntning af anlægsreserve og omprioritering

I forbindelse med budgetproceduren for budget 2018-2021 blev det besluttet at indarbejde en anlægsreserve, som sikrer et anlægsniveau på 150 mio. kr. i 2021. I basisbudgettet udgør anlægsreserven 7,6 mio. kr., der med denne aftale udmøntes til finansiering af det samlede forlig.

Ligeledes omprioriteres et tidligere afsat anlægsbeløb på 1,15 mio. kr. i 2017 vedrørende Myretuen, idet projektet har kunnet realiseres uden kommunal medfinansiering. Endelig gennemføres der som foreslået i basisbudgettet en omprioritering af den i budgettet afsatte drifts- og anlægspulje (inkl. oparbejdet opsparing i puljen) på 10,5 mio. kr. i 2018 og 3,1 mio. kr. i 2019 og frem.

Borgmesteren

For Venstres byrådsgruppe

For Dansk Folkepartis byrådsgruppe